

**رۆلین واتاییین ئارگیو مینتین کاری د زمانی کوردیدا ل دویش مۆدیلا (فان فالین 2005ز)ی
کۆفهرا به هدینی) وەکو نموونە**

نسرين عبدالله محمد طاهر* و شيرزاد صبرى على

پشکا زمانی کوردی، کولیژا پهرو هردا بنبیات، زانکو یا دھوک، همنیما کور دستانی - عیراق.

تاریخ القبول: 2023/05/02 | تاریخ النشر: 2023/09/02 | DOI: <https://doi.org/10.26436/hjuz.2023.11.3.1189>

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

با بهتی رولین واتایی ژ بامهتین گرنگین زمانییه، نئف ڦمکولینه هموٽانه که بو دیارکرنا ئهوان رولین واتایین (قان ڦالین) یا سالا (2005ز) دیارکرین کو نئف مودیله ژ مودیلین دیبین رولین واتایی جودایه، چ ژ لایی هڙمارا رو لانقه یان ژ لایی نافکرنا همر روٽلکی و اتاییه. د نئفی ڦمکولیتیدا هموٽ هاته دان کو نئف مودیله ل سهر زمانی کوردي، گوٽهمرا بههدينی بههته پهيرموکرن، همروهسا هموٽ هاتیبه دان کو ئارگیوٽمنتنن کاري ل دويٺ برقچونا (قان ڦالین) یا بههته دیارکرن، چونکي ئارگیوٽمننت رولین واتایي و هرڊگرن. گرنگترین پرسیارین ڦمکولیني نئفمنه: چهوا رولین واتایي ل دويٺ مودیلا (قان ڦالین) یا سالا (2005ز) دهينه دابهشكرين؟ ئهري کنهنگي پهيفك د رستمېدا دشتیت بېيته ئارگیوٽمننت؟ و کنهنگي دېيته سهربار؟ ل دووماهيي ژي گرنگترین ئەنجاماتين ڦمکوليني هاتينه دياكارن، گرنگترین ئەنجام ئهوبو ل دويٺ مودیلا (قان ڦالین) یا سالا (2005ز) د رولین واتایي ل سهر سى ئاستان دهينه دابهشكرين، هر ناستمک لايهمه کي رولين واتايي ب خوٽه دگريت، همروهسا دشتیت چل پهيوٽندىبىن با بهتى دياركبىت، ژ لايهمه کي دېيٺ نئف ڦمکولينه دشتیت ئارگیوٽمنتنان ژ سهرباران جو دايمك.

پەپقىن سەرەتكى: رۆلەن واتايى، ئارگىيەمىزىت، سەربار، يەيو ھندىيەن بايمەتى، ۋان قايلىن.

جو دايه، کو رولين واتايي ل سمر سني ناستان هاتينه دابهشکرن، همئ ناستهک لايمنهکي رولين واتايي دياردكهت، کو پيشتر ئەف مۇنيلەل سمر زمانى، کوردى نەهاتيني بېرىھو كىن.

۱۔ بخشہ کے

-1- ناقو نیشانے، قہکولینے:-

نهف ڦمڪولينه ب ناچونيشاني (رولين واتاينين ٿار گيو مينتنيں) کاري د زمانی کورديدا ل دويچ موديلا (ڦان ڦالين) یا سالا (2005ز) (گوڙما به هدينی) و مکو نموونه، تيدا هموٽ هانيبيه دان ٿئو رولين واتايني بهئينه ديار ڪرن ٿئوون (ڦان

فۀللين‌ي ل سالا (2005ز) ديارکرین، کو جودانه ل گەمل ئەوان رۆلنن واتاينىن ژ لايى زمانغۇنىن دېقە هاتىنه ديارکردن و ل سەر زمانى كوردى (گۆقرا بەھەدىنى) هاتىنه پراكتىكىرن.

-4- دايشها قهقهه لينز:

دابیشیا فەکولینى دئۇرى خالىدايە كۆ زانينا ئارگىيەمەنۋەن و جوداكرنا ئۇوان ژ سەرباران، بىريارى ل سەر ئۇرى چەندى دەدت كاچ پەيىف درستەمەندا دى شىت رۆلۈن و ئاتىيە وەرېكىت و دىياركىرنا ھەرسى ئاستىن رۆلۈن و ئاتىيەن (قان قايلىن) ل سالا (2005ز) دىياركىرەن و پراكتىكىرنا ئۇوان ل سەر زمانى كۆردى؛ ھەندەك ھوپركارىيەن نۇى پەيدا كەت كۆ پېشىر و د مۇدىلىن بەرى يېنىن رۆلۈن و ئاتىيەن نەھاتۇونە دىياركىرنا.

-5- نیاز ا قمه کو لئے:

نهفه فمهولينه ل دويش رينياز و هسفی شيكاري هاتييه نهجمadan
و موديلا (قان قلين) ي يا سالا (2005 ز) بورولين و اتاي هاتييه
بكار هيбан.

۱-۶- پرسیار ین فہمکو لینے:-

نهف چکولینه همولددهت به رستوران پرسیاران بدمت:
ا- نمری کهنه‌گی پیقه‌ک درسته میدا دیته تارگیو مینت و کهنه‌گی
دیته سمربار؟

3- گرنگی و مفایع فهمولینز:

* ڦمکولهڻي بهريس.

بھیت، ئەقە ئەمۇي چەندى دگەھینىت كۆریکەفتىن دېستەپىن ناقېيدا د ناقېبرا بەكەر و كاريدا نىنە، بەلكو د ناقېبرا بەركارى و كاريدا يە.

پەيوەندىبىن رېزمانى ئەقەنە: (بەكەر، بەركار و بەركارى نەراستەخۇ).

1-1-2-بەكەر (subject):

رەگەز مکى سەرمكىيە د پىڭھاتىما رەستەپىي يان گىرىيىدا. و مکو ئەنجامدەرى كارى دەھىتە هەزماتنى 1992:372,Crystal,D) (2014:78,Halliday,M.A.K) و مکو:

(3) زاروکى يارى شەكادن.

(4) سەفينى باخچە ئاقدا.

بەكەر د سىيامانتىكىدا دشىت ھەندەك رۆللىن واتايى وەربگريت، و مکو: (كار، سوودەمند، تاقىكەر، ئامير...) (عبدالواحد مشير ذەھىي، 2015، 101-102)، و مکو:

(5) يىنگ تىجيرىن خۆ ب شەقى دىگرىت.

1-1-2-بەركار:

ئەمۇ كەرسەتىمە بىي ۋە بەركارى دەكەفە و تەمنى ل گەل كارى تىپەر دەنی (بايىز عمۇر ئەممەد، 2020، 123). و مکو:

(8) قوتابى ئەزمۇون پاشىنىخىست.

(9) نەزەزادى ترومبىل ھازۇرت.

د سىيامانتىكىدا بەركار دشىت گەلمەك رۆللىن و مکو: (كارتىكى، ئارمانچ...ەند) وەربگريت (Brawn,K and J 1996:410,Miller,J 1996:410). و مکو:

(10) زاروکى يارى كەن.

(11) پېشىكى مشكەك گەرت.

د رەستىما (10)دا پېقا (بارى) بەركارى رەستىمە و كارى كارتىكىرن ل سەر كەپىيە، لمورا رۆلى (كارتىكى) وەردىگرىت، پېقا (مشكەك) د رەستىما (11)دا (كارتىكى)، هەرسەسا رۆلى (ئارمانچ) ئىزى وەردىگرىت.

2-1-2-بەركارى نەراستەخۇ:

ئەمۇ گەنبا ئاقىيە، ئەمۇ دەھىتە حۆكمىرن يانزى پشتى ئامرازى (Brawn,K and Miller,J 1996:410).

و دېتىه بەرسىغا پېرسىپارا (ئامراز+ج/كى)، و مکو:

(12) نەزەزادى ترومبىل ژ برائى خۆ كەرى.

بەركارى نەراستەخۇ ژ لايى واتاسازىيەقە دشىت رۆللىن واتايىن (وەرگەر، ئارمانچ...ەند) وەربگريت، و مکو:

(13) من ترومبىل ژ برائى خۆ كەرى.

(14) پېشىمەرگە بۇ ئازادىيە خەباتى دەكتە.

د رەستىما (13)دا (برائى خۆ) رۆلى واتايىي (وەرگەر) وەردىگرىت، د رەستىما (14)دا (ئازادىيى) رۆلى واتايىي (ئارمانچ) وەردىگرىت.

2-چەمكى رۆللىن واتايى

گەلمەك زاراپ بۇ رۆللىن واتايى ژ لايى زمانقاناقە هەتىنە بكارهينان. د زمانى كوردىدا زاراپىن (رۆللىن واتايى)، رۆللىن

ب-ئەرئ مۆدىلا (قان ۋالىن)ى ياسالا (2005) ئەمۇ بۇ رۆللىن واتايى ل سەر زمانى كوردى دەھىتە پەيرەوکرن؟

ج-ئەرئ پەيوەندىبىن بابەتىن (قان ۋالىن)ى ل سالا (2005) ئەداركىرلىن ل سەر زمانى كوردى دەھىنە پەيرەوکرن؟

1-پەشكىن ۋەكولىنى:

ئەق ۋەكولىنى ژ بلى پېشەكى و ئەنچامان ژ دوو پېشان پېكەھىت، پېشا ئېكى ب ناڭى پەيوەندىبىن رېزمانى و رۆللىن واتايىي، تىدا باس ل چەمكى پەيوەندىبىن رېزمانى ھاتىبىي كەن و هەر پەيوەندىبىك جودا ھاتىبىي دىاركىرن و پاشى چەمك و پېنناسە و تايىەتەندى و گەنگىيە رۆللىن واتايىي و پەيوەندىبىن رېزمانىدا ھاتىبىي دىاركىرن، پاشى جوداھى د ناقېبرا ئەواندا ھاتىبىي دىاركىرن، پېشا دووپىي ب ناڭى رۆللىن واتايىي ئارگىيەمىننىن كارى ل دويىف مۆدىلا (قان ۋالىن 2005) يە، ل دەستپېكى ئارگىيەمىننىن كارى ھاتىنە دىاركىرن، كا كەنگى پېقەك د رەستەپىدا دشىت بىي ئارگىيەمىن دەپەنگى دېتە سەر بار، پاشى رۆللىن واتايىي ل دويىف مۆدىلا (قان ۋالىن)ى ياسالا (2005) ئەتىنە دىاركىرن و ل سەر زمانى كوردى (گۆفەر بەھەدىنى) ھاتىبىي پەيرەوکرن.

2-پەيوەندىبىن رېزمانى و رۆللىن واتايى

2-1-چەمكى پەيوەندىبىن رېزمانى

مەبەست ژ پەيوەندىبىن رېزمانى ئەمۇ تايىەتەندىبىن مۆرفۆسىناتاكسىنە ئەۋەن گەنەدە ئارگىيەمىننىن، و مکو بەكەر يان بەركارى. ھەندەك زاراپىن دى ژى، و مکو: (ئەركىن رېزمانى) يان (رۆللىن رېزمانى) بۇ دەھىنە بكارهينان كو ھەمى ئامازەمىي دەدەنە چاواننىيا پېكەھە گەنەدە ئارگىيەمىننىن رەستەپىي ژ لايى ئەركىن ئەوان بىي رېزمانىيە، و مکو بەكەر يان بەركار (Bickel,B. 2007:1).

پەيوەندىبىن رېزمانى (بەكەر، بەركار و بەركارى نەراستەخۇ) ب خۆفە دگەن، ئەقان ھەرسى پەيوەندىبىان رۆلەكى گەنگ د رېزمانا كەفەندا ھەبۈرۈيە، ھەرسەسا رۆلەكى گەنگ د رېزمانا نوى ژىدا دىگىر، ئەمگەر ژى بۇ ھەندى دىزقەيت كو گەلمەك دىاردەبىن مۆرفۆسىناتاكسى گەنەدە ئەقان ھەرسى پەيوەندىبىن رېزمانىنە، لمورا ئەق چەمكە بۇ زانىن و وەسەكەن و شۇرۇقەكىن ئەقان دىاردەيان دەرنگن (Van Valin,JR.R.D. (A), 2001:21).

بۇ نەموونە سەبارەت دىاردەيا رېكەھەقىتى ئەگەر تەماشەي ئەقان رەستەپىان بەكەن، چاوا دى زانىن كىي گەنەن ئەقان بەركار ل گەل كارى رېكەھەقىتى:

(1) ئەوان ھۆزانەك خواند/*خواندن.

(2) ئەمۇ دوو ھۆزان *خواند/خواندن.

ھەر دوو رەستەپىن ناقېرى ژ (بەكەر، بەركار و كار) ئېكەھەن، د رەستىما ئېكىدا بەكەر كۆمە و بەركار تاكە، گونجايى نىنە، ئەمگەر بەھىتە گۆتن (*ئەوان ھۆزانەك خواندن)، بەلكو پېدەقەيە بەھىتە گۆتن (ئەوان ھۆزانەك خواند)، ئەنکو پېدەقەيە مۆرفىما رېكەھەقىتى بۇ كەسى سېيى كەت (Ø) ل گەل كارى بكاربەھىت. ھەرسەسا د رەستىما دوبىيىدا كۆمە تاكە و بەركار كۆمە، يا گونجايى نىنە بەھىتە گۆتن (*ئەمۇ دوو ھۆزان خواند)، بەلكو پېدەقەيە بەھىتە گۆتن (ئەمۇ دوو ھۆزان خواند)، ئەنکو پېدەقەيە مۆرفىما رېكەھەقىتى بۇ كەسى سېيى كۆم (n) ل گەل كارى

پیغمک د دوو رستیاندا دووبار هدیت کو همان واتا همنه، بهلئی هم جاری رولمکی و اتابیی جودا و مردگریت. و مکو:

(17) ماموستای قوتابی دیت.
 (18) قوتابی ماموستا دیت.

د هردوو رستيياندا همان پيغ دووبار هيووينه، بهلى رولى واتييىن (مامؤستا) د رستيما (17)دا (كارا) يه و رولى واتييىن ئومى د رستيما (18)دا (كارتىكىرى) يه، هرموسا رولى واتييىن (قوتابى) د رستيما (17)دا (كارتىكىرى) يه و د رستيما (18)دا (كارا) يه. ئانكى رولىن واتييىن هردوو رستيمان يىن جودانە، چونكى ئارگىي مىنتىن كاري يىن جودانە.

2. دوره‌ها فتن رولین و اتایی پتریبا جاران کریمی و اتایا کارینه.
بتو نمونه نهگر کارمکی سیماپی لفیتی تیدابو کو و اتایه‌کا
گو هورینا جهی یان گوهورینا هبوبونی بدمت، ل ئهوى دهمى
ئڭ سیماپی لفیتی دى ب تىن ب هندەك رولین تەمورىپىن وەتكو
(كارا)، (زىدمەر) و (ئارمانچى) ھىتە گریدان (عبدالرحمن

طعمة، 2020، 70). وهكذا:

(19) ئازاد چوو. (کارا)

(20) تازاد چوو مالی. (تارمانج)

(21) تاراد ر **رلکوچی** چو مائی. (زیدمر)
 3. دهستنیشانکرنا روپلین واتایی گریدای پیکهاتا ریزمانیبه
 (عده‌المنون، سال ۱۴۰۰، ۷۰)

(٢٢) دارک زاده ک خة هزار تها اخه (۷۰).

(22) -ایی رازویی سار بچپی.
 رولن کارای بُو بکمری (دایکی) دهنه دان و رولن کارتیکری
 بُو بمرکاری (زاروکی خو) دهنه دان و ئارمانچ بُو بمرکاری
 نهر استموخ زان هەۋالكارى جەھى (باچخەی) دهنه دان،
 ئانکو رولن واتايى ب شىوهكى هەرمەكى بُو پىكھاتىن رستلىي
 ناهنە دان، بەلكو پەيو ەندىيەك د ناقبرا واتايا كارى و پىكھاتا
 رىزمانىيا پىكھاتىن رستىيدا هەمە (عبدالرحمن طعمة: 2020)،
 (70)

۴. رولین و اتایی ناهینه گوھرین ئەگەر رسته سەر و ژ نوى
ھاتە دارىتن (عبدالرحمن طعمة، 2020، 71)، مەكۇ:

(23) با خچه قانی دار چاندن.

(24) دار هاتنه چاندن ژ لایی باخچه قانییه.
 درستهایا (23) دا باخچه قان (کارا) یه و دار (کارتیکری) یه و د
 درستهایا (24) دا (دار) هر (کارتیکری) یه و باخچه قان هر
 (کارا) یه، همچنده نهر کین نهوان بین ریزمانی هاتنیه
 گو هوپرین ژی، چونکی باخچه قان درستهایا (23) دا بکمره و د
 درستهایا (24) دا بهر کاری نه استخوبیه، همروهسا (دار) د
 درستهایا (23) دا بهر کاره و درستهایا (24) دا جیگری بکمرییه،
 بهملی چونکی هممان درستهایه کو ب دو شیوازان هاتنیه دار ژتن،
 المورا رولین و اتایی و هکو خو مائینه.

2-گرنگیا رولین واتایی:

رولین واتایی ژبو و مسکرنا پهوندیبا د ناپهرا وانا و ریزمانیدا
دهنیه بکارهینان (Murphy,M.L 2010:150,Koskela,A) هر رستمیکا همیت، پندقیهه ژ
لایی پیکهاتا ریزمانیقه یا دروستیت، هر و مسا لایهنه واتایی
نهوی یئی پهندنیت، روپلین واتایی ژی گرنگیکه کازور د نهفی
لایی پهندنیت، ترکه کارک

بواریدا همه رسمیمک و هو:

(۲۵) بیواری هوران حواتد.
درستهای سمریدا داکو و اتایا نهادی یا پاسمندیت، پیدقیهه نهاد
کمیسی ب کاری خواندا هوزانی را دیت؛ رولنی (کارا) ای
و مریگریت، یمهقا (بیوار) درستهایند کمسمک نینه کو کار مک

تئوموری، سیتا رقول) هاتینه بکارهینان. د زمانی ئینگلیزیدا
زاراقین (thematic roles, participant roles, case) دهینه بکارهینان (roles, deep cases, functional roles
semantic roles,). هرومسا (2006:68, Cruse, A)
(theta role, θ-role, thematic relations, cases
بکاردهن.

همروهسا ب رولین بابهتی یان پایه‌هندیین بابهتی ژی دهینه نافکرن، چونکی ئامازى ب ئەوان ۋۇلان دەمن ئۈويئ ئارگۈزۈنتى ب رىكا كارى وەردىگەن. زاراڭى (رولین سىتىا) یان (θ-role) ژى بۇ رولین بابهتى بكاردەتىت، چونكى (θ) هېمياپىي گرىكىيە كۆ ب (سيتا) دەتىتە گوتن، كۆ د ئەلمفابىتىا گرىكىدا ھەمە دەكەۋەتى بە امىنە، دەنگىز /th/

مهہست ژ رولین واتیئی نہو ریکن کو دبنہ نہگمری گریدانا
ناقی ب کاریقه (A:2006:68,Crusé), هزار نہوی نہو کو

هر پیکهاتمهکا پشکاریبی د رویدانکیدا دکمت، پیتفیبه رولمکن دهستیشانکری د نهومی رویدانندا و هر بگریت (1999:178, Trask, R.L) بُونموونه:

(۱۵) دریکاری دیوار ب فرم مهی سکاند.

پیغای (کریکار) ل مقیری روئی نمودی کارایه هو نمو حمسه یئ ب کاری رابیوی، (دیوار) روئی نمودی کارتیکریبه، کو ئهو تشننه کو کار ب سمری هاتیبه، (قزمە) روئی نمودی ئامیره کو بول ئەنچامدانا کاری شکاندنا دیواری هاتیبه بکارهینا.

(عبدالرحمن طعمة، 2020، ل. 69). ومکو: **لئفیری**
 (16) داکن زاره ک، خه هناره باخچه،

(۱۸) یئی روروئی و چهار پنجم کاری رستمی ل نئوپیری (هنارت)^۵، کو ئموئی چەندى دخوازیت کو د رستمیندا سې رولئین واتایی (تەھورى) وربگریت، ئىڭ ئمو كەسە يېن ب کارى هنارتى رابۇرى کو دېيىتە (كارا) و ئمو كەمس يان تىشتى دەيىتە هنارتىن کو دېيىتە (كارتىكى) ئۇزۇرى (زارۇك)^۶ و (ئارمانچ) کو ئەم جە کو بۇ دەتتە هنارتىن ئەۋەزى، (باخچە) يە

(فرمکین و هفائلن ئۇرى) وەکو روئىن بابەتى (Thematic roles) پىناسەدكەن کو ئەمۇزى: ئارگىيۇمنىتىن وەکو (بىھر و بېر كار) ئى ز لايىن واتىلېقە ب كارىيە دەھىنە گۈزىدان کو ئەمۇزى (Fromkin,V. and گۈزىداي گۈزىداي واتىا كارىيە (2011:165,ect).

(جیفری بولو) و هکو (سینتا رول) پیناسه‌دهکم کو مهمهست ژئ نهو رولی واتاییه، نهونی ثارگیومینتهک د ناق رویدانیدا و مردگریت، و هکو کارا، يان وهرگر، يان ئامیر يان سوودمند...هند (جیفری بولو، 2009، 181).

همروسا (دیفید کریستال) رولین واتایی ب ئەقى رەنگى پیناسه‌دهکم: زاراچمکه د سینتاكس و سیمانتیکیدا بكاردھیت بۆ ناماژمکرن ب نهوان رینکان کو پریدیکھینی ب ثارگیومینین ئەقەھە گىددەت (Crystal.D. 2008:428).

2-3-تایپهتمهندیبین رولین واتایی:

رولین و اتایی چند تاییه‌تمهندیمک همنه، ئەقین ل خوارى هندەك

۱. رولین واتیی لایمنکی گریدای ب واتیین پیمانه نینه
 (1993:257.Katamba,F)، ؑاکو هندهک جاران دی بینن کو

- (37) شرینی کراسمهک ژ نمرمینی کری (ژیدمر) (38) زانای گول بُو شرینی کرین. (سوسودمند) پیشین (نمرمین، شرین) همان پهیوندیبا ریزمانی همیه، ثوڑی (بهرکاری نمراسته و خو) یه، بعلی هر ئیکی ژ ئهوان رولهکی واتایی جودا همیه کول سمری هاتیبه دیارکرن.

2-6-جواده‌ی دنافیرا رولین واتایی و پهیوندیبا ریزمانیدا: د شیاندا یه سی خالین جودا د نافیرا پهیوندیبا ریزمانی و رولین واتاییدا بھینه دیارکرن، ب ئمّقی رهنگی ل خواری دیارکری:

1. تاییته ب سروشتن بیکھاتا ئهوانقه: پهیوندیبا ریزمانی رهنگه‌دان ائهوان پهیوندیبا دکمن کو ببنیاتی گریتی پیکدهین، بعلی رولین واتایی رهنگه‌دان واتایی دکمن (G,Hudson, 2000: 278)، وکو:

(39) دوله‌مندی خانی بُو همزارهکی ئاقاکر. گرینین ئمّقی رسته‌ی کو بریتنه ژ: (دوله‌مند) بکمره کو راسته و خو ل دستپیکی هاتیبه، د دویضا بهرکار و پاشی بهرکاری نمراسته و خو و پاشی کار کو هر ئیک ژ ئهوان پیکمه‌گریدای دروستکمت، بعلی ژ لایی رولین واتاییه، چونکی (دوله‌مند) ئهو کمسه کو سامانه‌ک همیه و ب کاری ئاقاکرنى ئهرکمک و جهه‌کی تاییتم د رسته‌یدا و مردگریت و رسته‌هکا پیکمه‌گریدای دروستکمت، بعلی ژ لایی رولین واتاییه، چونکی (دوله‌مند) ئهو بیته (کارا) و چونکی (خانی) ئهو نشته کو ژ رابوویه، دی بیته (کارا) و چونکی (خانی) ئهو بیته (بابت) و (همزار) دی بیته (مفاکمر) چونکی ئهو کمسه کو ئمّق لقینه يان چالاکیه بُو بصرچه‌زوندیبا ئمّوی پیدابوویه.

2. رولین واتایی وکو خو دمین، دمئی رسته سهروزنوی دهیته دارژتن، ئمگم هردوو رسته‌یان همان واتا همیت، بعلی پهیوندیبا ریزمانی بھینه گوھرین (Hudson,G, 2000: 277)، وکو:

(40) نیچیر فانی کمهک گرت. کارا کارتیکری بکمر بهرکار

(41) کمهک هاته گرتن ژ لایی نیچیر فانیه. کارا کارتیکری بکمر بهرکاری نمراسته و خو

3. بهرؤفازی رولین واتایی، پهیوندیبا ریزمانی تاییتمهندیبا ریکخستئ ژ بُو ریزبونا پیغام ل دویض ریزمانا هر زمانه‌کی همیه (Hudson,G, 2000: 277)، وکو د رسته‌یا زمانی کوردیدا کو پیذیفیه بکمر ل دستپیکا رسته‌یی بھیت، پاشی بھکار و نابیت بکمر بچیته دووماهیبا رسته‌یی، بعلی رولین واتایی (بُو نموونه کارا) کو گملهک جاران دیته بکمر، رهنگه بچیته دووماهیبا رسته‌یی، وکو:

(42) قوتاخانه هاته پاقزکرن ژ لایی کومیانییه. کارا

-3- رولین واتاییین ئارگیومینتین کاری ل دویض مودیلا (فان فالین 2005 ز)

1-3- ئارگیومینتین کاری ئارگیومینت دهیته بیناسه‌کرن وکو ئیک ژ پیکه‌نین (مسئله) بیت کو (مسئله) زاراچکه دمربرینی ژ ناقبریکا واتایی رسته‌یی دکمت، ئانکو مبهمست ژ ی پشکدارین رویداننیه کو رسته باس لیدکمت. ممسئله ژ (پریدیکمیت) کی پیکده‌نیت کو مبهمست ژ ریزمانی همیه، بعلی هر ئیکی ژ ئهوان رولهکی واتایی جودا رویدانه يان کاره، ل گامل (زارگیومینت) ان کو هزمارا ئهوان پهیوندیبا ریزمانیدا: 2000

(26) کلیلی دمرگه‌ه فمکر. (27) زاروکی دمرگه‌ه فمکر. (28) زاروکی دمرگه‌ه ب کلیلی فمکر.

(29) دلداری سیف خوار. (کارا) (30) زاروک نساخبوو. (کارتیکری) (31) فهرمانبىرى پوسته و مرگرت. (و مرگر) (32) قوتاپیانان رویدان دیت. (تاقیکمك)

در رسته‌یان بووریدا هر ئیک ژ پیشین (دلدار، زاروک، فهرمانبىر، قوتاپیان) بکمن، بعلی هر جارمکی شیائینه رولهکی واتایی بی جودا و مرگرن، همروه‌ساد رسته‌یا (31) کو بکمر (فهرمانبىر) رولی واتایی (و مرگر) و مرگرتیه، مهرج نینه همی دهمان (و مرگر) بکمر بیت. وکو:

(33) شرینی کراسی خو دا نارینی. (نارین) در رسته‌یان نافیریدا (و مرگر) ه، بعلی وکو پهیوندیبا ریزمانی (بکمر) نینه، بملکو بهرکاری نمراسته و خو. همروه‌سا (بهرکار) وکو پهیوندیبا ریزمانی دشیت ئهنان وکو د ئهنان رسته‌یان دیار دیت: (تاقیکمك، جه، کارتیکری، بابت). وکو د ئهنان رسته‌یان دیار دیت:

(33) رویدانی زاروک مەندەھوشکرن. (تاقیکمك) (34) ئهوان سەيرانگەھ پاقزکر. (جه) (35) نیچیر فانی غەز الماك گرت. (کارتیکری) (36) ئازادى يېرتووكا خۇ دا شېروانى. (بابت) د رسته‌یان بووریدا پهیشین (زاروک، سەيرانگەھ، غەز الماك، پەرتۇوکا خۇ) همی دبنة بھرکار، ئانکو همەیان ئیک پهیوندیبا ریزمانی همیه، بعلی هر ئیکی ژ ئهوان رولهکی واتایی جودا همیه. همروه‌سا رسته‌یان:

(48) باریکمر گەھشتنە باریگەھى. (49) زارقى سېقا خۇ دا دايىكا خۇ.
 (فيان ابراهيم على) سى جورىن كاران ل دويف هژمارا ئارگىيەمەنتان دەستتىشاندكەت. ئەۋرى ئەھنە:

1. كارىن ئىك ئارگىيەمەنتى.
2. كارىن دوو ئارگىيەمەنتى.
3. كارىن سى ئارگىيەمەنتى (فيان ابراهيم على، 2021: 80). ئەگەر تەماشەي بوجۇونا (فان ۋالىن) بىكەن، دىبىنин كۆئى دەستتىشانكىدا ھەزىزلىكى جودا ز بوجۇونا نافېرى باس ل ئارگىيەمەنتان دەكت، (فان ۋالىن) دىاردەكەت كۆ ئارگىيەمەنتىن رىستىنىيەن ھەردوو لایەننەن (سېنتاكسى و سىمانتىكى) ۋەدگەرتىت، لۇردا بىتتا ئەۋرى باشترە ھەقچەشنىيا سېنتاكسى (syntactic valence) بەپەتە زانىن (ئانکو كا چەند پىشكداران وەدگەرتىت؟)، ھەرۋەسا ھەقچەشنىيا سىمانتىكىيا (semantic valence) (Argument Structure) پىشكداران زى بەپەتە زانىن كۆ دېبىزنى سترەكچەرى ئارگىيەمەنتى (Van Vallin,R.D.JR. (A), 2001:92). (فان ۋالىن) نموونەمەكى ب ئەۋرى رەنگى دىاردەكەت:

ھەقچەشنىيا سېنتاكسى	ھەقچەشنىيا سىمانتىكى	كار
1	0	لىك
1	1	مر
2	2	شكاند
يان 2	2	خوار
3	3	دانا
يان 2	3	دا

(Van Vallin,R.D.JR. (A), 2001: 93) كارا بابەت وەرگر ئارگىيەمەنتىن واتايى ئارگىيەمەنتىن سېنتاكسى بىكەر بەركار كارا بابەت ئەۋرى جوداھىيا د نافېردا ھەقچەشنىيا سىمانتىكى و ھەقچەشنىيا سېنتاكسىدا، پىدەقىيە باس ل ئارگىيەمەنتىن سېنتاكسى يېن (خورتى) و (ھەلبىزاردەبىي) بىكەن. ئارگىيەمەنتى ھەمى دەمان خورتىنە، بەلنى سەربار ھەلبىزاردەبىنە، ژېلى ھەنەك جاران ئەگەر (بىكەر) د تەككىيا بىكەرنە دىياريدا نەھىتە لادان، دى بىتە ھەلبىزاردەبىي (Van Vallin,R.D.JR. (A), 2001: 93). وەك:

(55) سېت ھاتە خوارن ژ لايى زارقىكىفە. (فان ۋالىن) باس ل چاوايىجا جودا كارنا ئارگىيەمەنتان ژ سەرباران دەكت كۆ پىدەقىيە ل دەستتىپىكى ژ لايى سېنتاكسىقە تەماشە بىكەنە ھەستىپىكى كەنەن، ئەۋرى رىستىكىفە تەماشە بىكەنە، دى دىاردەكەت كۆ بىقەردىي راھاتنى ئەۋرى كۆ ئەگەر گەرييەك يَا خورتى بىت كۆ پىدەقىيە درستەپىدا ھەبىت؛ دى بىتە ئارگىيەمەنت، بەلنى ئەگەر ھەلبىزاردەبىي بىت؛ دى بىتە سەربار. بەلنى ئەۋرى دىاردەكەت كۆ ئەۋرى ھەمى دەمان دروست نىنە، چونكى ھەنەك جاران بەركارى راستەمۇخۇر و نەرسەتەمۇخۇر ژى دېنە سەربار (Van Vallin,R.D.JR. (A), 2001: 93)، وەك:

(57) ئەۋرى ھەقچەشنىيا سېنتاكسى د رىستەمەل سەربىدا ھەرچەندە كار يى تىپەرە، بەلنى ل ئەھىرى ئەۋرى ھەقچەشنىيا سېنتاكسى دا ئازادى. (54)

(55) ھەنەك پىرىدىكەيت ھەنە، ئىك ئارگىيەمەنتى وەردىگەن و ھەنەك دوو ئارگىيەمەنتان وەردىگەن و ھەنەك سى ئارگىيەمەنتان وەردىگەن (Cruse,A,2006:143). وەك:

- (43) مامۇستا چوو. (ئىك ئارگىيەمەنت)
- (44) زارقى سېقەمك خوار. (سى ئارگىيەمەنت)
- (45) من پەرتۇوك دانا سەرىيەنچەرىي. (سى ئارگىيەمەنت) دەستتىشانكىدا ھەزىزلىكى ئارگىيەمەنتان ب پېتىز رىتكەكى دەنەمەر اندا ھاتىيە باسکەن، ئىك ژ ئەوان: رېكىا راستەمۇخۇيە ئەۋرى ئەگەر كار تىپەر يان تىپەر بۇو ئىك ئارگىيەمەنت وەردىگەرتىت، (LÖbner,S (2002:105). ئانکو ئەگەر كار تىپەر بۇو ئىك ئارگىيەمەنت وەردىگەرتىت و ئەگەر تىپەر بۇو دوو ئارگىيەمەنت وەرگەرتىيە. وەك:
- (46) مامۇستا ھات. (تىپەر)، ئىك ئارگىيەمەنت وەرگەرتىيە.
- (47) مامۇستاي قوتابى خەلانكىر. (تىپەر)، دوو ئارگىيەمەنت وەرگەرتىيە.

بەلنى ھەنەك كىيماسى د ئەۋرى رىكىدا ھەنە، چونكى ھەنەك جاران ل گەل كارى تىپەر پېتىز ئارگىيەمەنتەكى دەھىت ھەرۋەسا ل گەل كارى (دا) ژى سى ئارگىيەمەنت دەھىن، وەك:

ئەگەر كارىن رىستەمەن ل خوارى شەرقەمەكەين: كارىن تابىمەت ب كەمش و ھەوايىھ وەك (لىك). وەك:

(50) بەھەرى لىك.

(51) بارانى لىك.

ل دويف خەشتىيە دىاركىرى، (فان ۋالىن) دىاردەكەت كۆ كارىن تابىمەت ب كەمش و ھەوايىھ وەك (لىك) چ ئارگىيەمەنتىن سىمانتىكى وەرناڭەرتىت، چونكى ھەر رىستەمەك ھەنە يا سادەبىت، پىدەقىيە بىكەر تىدا ھەبىت ل ئەۋىرى بىكەر يى راستەقىنەبى نىنە، لۇردا ھەقچەشنىيا سىمانتىكى (0)، بەلنى ھەقچەشنىيا سېنتاكسى (1). (Van Vallin,R.D.JR. (A), 2001: 93-92)

كارى (خوار) دوو ئارگىيەمەنتىن واتايى ھەنە، بەلنى ئىك يان دوو ئارگىيەمەنتىن سېنتاكسى ھەنە، چونكى ھەنەك جاران وەك د رىستەمەن (53) دا ب تى ئىك دەھىتە گۈتن. ب ئەۋرى رەنگى:

(52) زارقى خوارنى دەخوت.

بىكەر بەركار	ئارگىيەمەنتىن سېنتاكسى
كارا كارتىكىرى	ئارگىيەمەنتىن واتايى

(53) زارقى يى دەخوت.

بىكەر	ئارگىيەمەنتىن سېنتاكسى
كارا	ئارگىيەمەنتىن واتايى

كارى (دا) ھەقچەشنىيا سىمانتىكىيائۇرى (3)، بەلنى ھەقچەشنىيا سېنتاكسىيائۇرى (2) يان (3). وەك:

(54) ئەۋرى دىارى دا ئازادى.

بىكەر بەركار	ئارگىيەمەنتىن نەرسەتەمۇخۇر
سينتاكسى	ئارگىيەمەنتىن

3-2-2-18-ئارمانچ (target): ئەۋىزى ل گەل كارى وەكى حەزىزىكىر، حەزىزىنەكىر بكاردەيت، بەلنى مەرمۇم ئەو كەسمە يان ئەو تىشىتە، ئەۋىزى كەپ دەھىتە حەزىزىكىن. وەكى:

(103) ئافەرت حەز ژ جلوبىرگان دەكەن.
(104) دۆزمن حەز ژ تىكىدانى دەكەت.

3-2-2-19-سالوخادى (attributant): مەبەست ژى كەسمەكە يان تىشىتەكە كەپ دەخەقىتىدا سالوخەتكە بۇ دزقەرىت. وەكى:

Van Valin,Jr.R.D and (105) ئاقاھى يى بلندە. (1997:125,Lapolla, R.J (106) يېرىتۈوك يَا بەمغايدە.

3-2-2-20-سالوخادان (attribute): مەبەست ئەمو سالوخەتە كو بۇ پەيىھەكى دنەف ئاخىقىتىدا قەدگەرىت. وەكى:

(107) فېقىي يى باشە.

(108) شەكر بى خرايە.

3-2-2-21-دەستىشانكىرى (identified): مەبەست كەسمەكى دەستىشانكىرىيە د رىستەيىدا كەپ ناسنامەيى ئەۋىزى د نافدا دەھىتە دىياركەن. وەكى:

(109) خانى كوردى بۇو.

(110) ئەم توركە.

3-2-2-22-ناسنامە (identity): مەبەست دىياركەندا كەمسايەتىبا كەسمەكىيە كەسەر ب كېقىمە. وەكى:

(111) سەلاھىدىنى ئەبوبى كوردى بۇو.

(112) لەيلا قاسم خانقىنى بۇو.

3-2-2-23-تىيگۈھەر (variable):

(113) يەترقۇل يى گرائە.

(114) هنگىقىن يى بىسەنگە.

3-2-2-24-تەخىمىنگەن/نرخ (value):

(115) زىزىر يى گرائە.

(116) پانزىن يى ئەرزاڭە.

3-2-2-25-قەمگەرانىن (referent): مەبەست و مەكىمەك كەندا دوو كەسانە يان دوو تىشانە د خالماكىدا، ب رىتاكا بكارھينانا پەيغا (وەكەمەقە ل گەل). وەكى:

(117) وەرزىش وەكەمەقە ل گەل ساخلىمىيى.

(118) زانست وەكەمەقە ل گەل چىرى.

3-2-2-26-كارتىكەر (effector): ئەۋىزى كەپ ھەندەك كرياران ئەنچامدەت، بەلنى كو ب كونترول و ئارمزۇريا خۇ ئەنچامنادەت (2005:56, Van Valin,Jr.R.D

(119) يېرىسىي ئەو كۆزىت.

(120) لافلۇن ترومبىنل بىن.

3-2-2-27-بىزاقەمەر (mover): ل گەل كارى وەكى (ب رىقەچوو) دەھىت، وەكى:

(121) زارقۇك ب رىقەچوو.

(122) يارىكەمەر غاردا.

3-2-2-28-بىزاقەمەر-لەپىنەكا رىكىختى (static motion)- (mover): ل گەل ئەوان كاران بكاردەيت كەپ لەپىنەكا رىكىختى هەبىت، وەكى كارى (زۇرى). وەكى:

(123) ئەردىل دۆر خۇ دزقەرىت.

(124) ھەيى ل دۆر ئەردى دزقەرىت.

3-2-2-29-گەھىنەرى روناھىيىتى (light emitter): ل گەل دەھىت، وەكى كاران دەھىت كەپ مەبەستا گەھاندىندا روناھىيىتى دەمن، وەكى:

(125) رۇڭزىر ھەلات.

(126) كەنۋىپ ھەلبىوو.

(79) قوتابىيان ھۆزان گوھلىبىوو.

(80) كوردان نەخوشى دېتن.

3-2-2-7-درکېپىكەر (cognizer): مەبەست ژى ئەو كەسمە يى تىشەكى دزانىت و ل گەل كارى وەكى (زانى) بكاردەھىت. وەكى:

(81) قوتاھى بەرسق زانى.

(82) قەكىلەرى ئەنچام ۋەدىتىن.

3-2-2-8-3-ناقەرۆك (content): ئەۋىزى ل گەل كارى وەكى (زانى) بكاردەھىت، بەلنى مەرمۇم ئەۋىزتە، ئەۋىزى كەپ (درکېپىكەر) دزانىت. وەكى:

(83) زانى راستى زانى.

(84) فەرمانبىرى سىستەمەك ۋەدىت.

3-2-2-9-حەزىزكەر (wanter): ل گەل كارى وەكى (قىيا، دېقىت) بكاردەھىت. وەكى:

(85) زارقۇكى شەپىنەھى دېقىن.

(86) ئەۋىز ترومبىلەكى نوئى دېقىن.

3-2-2-10-حەز و ئاراززوو (desire): ئەۋىزى ل گەل كارى وەكى (قىيا) بكاردەھىت، بەلنى مەرمۇم ئەۋىزتە، ئەۋىزى كەپ ھەزكەرى دېقىت. وەكى:

(87) ھەزارى دەولەمەندى دېقىت.

(88) زارقۇكى دايىكا خۇ دېقىت.

3-2-2-11-دادقان (judge): ل گەل كارى وەكى (ھەزمارت، دانا..) بكاردەھىت. وەكى:

(89) ماھۇستاي نەرمەمك بۇ تە ھەزمارت.

(90) دادقانى گۈلمەك بۇ تىمىي ھەزمارت.

3-2-2-12-بىريار (judgement): ئەۋىزى ل گەل كارى وەكى (ھەزمارت، دانا..) بكاردەھىت، بەلنى مەرمۇم ئەۋىزتە، ئەۋىزى كەپ بىريار ل سەر دەھىتە دان. وەكى:

(91) ماھۇستاي رەنجا قوتابىي بلند ھەزمارت.

(92) پەرلەمانى ياسايمەك دانا.

3-2-2-13-خاومندار (possessor): ئەمە كەسە يان تىشە كەندا خاومندار بىمەك دەھىمە. وەكى:

(93) كورىستانى روبيار ھەمنە.

(94) مەرقۇقى دلەك ھەمە.

3-2-2-14-تىشتى خاومندار (possessed): ئەۋىزى ل گەل كارى وەكى (ھەمە) بكاردەھىت، بەلنى مەرمۇم ئەۋىزتە، ئەۋىزى كەپ كەسمەكى يان تىشەكى ھەمە. وەكى:

(95) وەرزىشقا ئەققۇر قارەمانىيەك ھەمە.

(96) خەۋىي مەقا ھەمە.

3-2-2-15-تاقىكەر (experiencer): ل گەل كارى وەكى (ھەستكىر، دىت..ھەنە) بكاردەھىت. وەكى:

(97) قارەمان ھەست ب خۇشىيە دەكتە.

(98) ماھۇستا ھەست ب بەرپەسایتىيى دەكتە.

3-2-2-16-ھەست و وروۋۇتىن (sensation): مەرمۇم ئەمۇ تىشە يىن كەسمەك ھەست پىدىكتە، ئەۋىزى ل گەل كارى وەكى (ھەستكىر..) بكاردەھىت. وەكى:

(99) زارقۇكى ھەست ب تىرىسى كر.

(100) دايىك و باب ھەست ب دلۇقانىيە دەكتە.

3-2-2-17-خودان ھەست (emoter): ل گەل كارى وەكى (ھەزىزىكىر، حەزىزىنەكىر) بكاردەھىت. وەكى:

(101) زارقۇك حەز ژ يارىيان دەكتە.

(102) قەكىلەرى حەز ژ تەمبەھلىيى ناكتە.

أ. نهگمر کاری دوو ئارگیومینت يان پتر ورگرتن، دى دوو شارقلان ورگريت.

ب. نهگمر کارى ئىك ئارگیومينت ورگرت، ل ئموى دهمى دى ئىك شارقلى ورگريت.

2. سروشتنی نهوان: ئەمۇ كارى ئىئىك شاپقۇلى وەردىگەرىت:
 أ. ئەڭمەر كارى پېدىيکەيتەكى ئەكتىف د بىناتى خۆيى لۇجىكىدا
 ھەبۇو، ل ئەمۇ دەمى شاپقۇل دى بىتە (رۇلگىر actor).
 ب. ئەڭمەر كارى پېدىيکەيتەكى ئەكتىف د بىناتى خۆيى لۇجىكىدا
 ھەبۇو، ل ئەمۇ دەمى شاپقۇل دى بىتە (كارتىكىرى
 (Van Valin,Jr.R.D 2005:63.undergoer) بۇ
 ئەنمۇونە:

(162) نفیسمری نامه‌هک بۆ گوچاری هنارت. (3ئارگیومینت، 2 شارقول)

ئارگيومىنت رولكىردى كارتىكىرى ئارگيومىنت رولكىردى

(163) تاو انباری ز هلامه ک کوژت: (2 نارگیومینت، 2 شارپول)
نارگیومینت نارگیومینت

(164) پنجم رشته کار تکریر (1 شارپول، 1 نارگیومینت)

تارکیومینٹ کارتیکری

شارول و پیومندین بن باهتی: (165) زانی راستی زانی.

نامستین گشتگیری	پمیوندیبا پایه‌تی	زمانی	راستی	ناهمرزک	درکیکر	زمانی	راستی	نهانی
پمیوندیبا ریزمانی	شارپل	روزلگیر	کارتیکری	ناهمرزک	درکیکر	پمیوندیبا پایه‌تی	زمانی	نهانی
پمیوندیبا ریزمانی	بکر	بمکار	بمکار	نهانی	نهانی	پمیوندیبا پایه‌تی	زمانی	نهانی
پمیوندیبا ریزمانی	بکر	بمکار	نهانی	نهانی	نهانی	پمیوندیبا پایه‌تی	زمانی	نهانی

166) دانعمندان گھلەك سەر بۇر دىتىنە.

دانمهمنان	گملهک سهربور	دیننه	ئاستىن گشتىكىرىي
تاقىكىم	ھىست و روزئينەر		پھيوەندىبىا باپتى
رۇلگىز	كارتىكىرى		شارقۇل
بىكمىر	بەركار		پھيوەندىبىين رېزمانى

167) گەلەك سەرپور ھاتىنە دىتىن ژ لايى دانعەمەر انۋە.

ناسین گشتگیری	گملک سربرو	هاتینه دین	ژ لایی دانعه مرانقه
پیغورندیبا بابتی	همست و وروژنیر		ناقیکمر
شاروں	برولگیر		کارتبکری
پیغورندیبین ریزمانی	بکمر		بهرکاری نهر استمودخ

۱۶۸) به عسیان چه کمی کیمیا وی بکار هینا.

نستین گشتکریبی	به عسیان	چهکی گیمیاوی	بکارهاینا
پیو مدبیا باهتی	بکارهینهر	بکارهاتی	بکارهاینا
شارفول	رولگیر	کارتیکری	بکارهاینا
پیو مدبیین ریزمانی	بکمر	بهرکار	بکارهاینا

(169) چه کی کیمیاوی هاته بکار هینان ژلایی به عسیانقه.

پایه‌گذاری به عسکریانه	هاته بکار هینان	چمکی کیمیاوی	نایستن گشتگری
بکار هینان		بکار هاتی	پایه‌گذاریا باهتی
رولگیر		کارتیکری	شماروں
برکاری نبر استه موخو		بکمر	پایه‌گذاریان ریز مانی

ل ئەمۇي دەمى ئەق پىيارە دى ھىتە كرەن، ئەگەر تىنگەھەشتەك د پىيوەندىيەن د ناقبىرا پىيوەندىيەن رېزمانى و شارۋلاندا ھەبىت، چونكى مەرج نىنە ھەر رۆلگىرەك بىتە بىر يان ھەر كار تىكىرىيەك بىتە بەركارى نەاستەمۇخو (Van)

بابهتى ب خوّفه دگرن (Van Valin,Jr.R.D,2005:60)، ئانك شارول دوچمكىن گشتىنة و هەر ئىك ژئوان ھندەك رولىن واتايى ب خوّفه دگرن، مەبىست ژ رولكىرى بكمى لوجىكىيە بۇ كارى ، د شيانادىيە بهينە گوتىن كومەبىست پى بكمى كارييە يان ھەركەتى ب كارى رادبىت (Chalker 1994:34, and Weiner 1994:8)، بەلنى مەبىست ژ كارتىكى ئەو پشكدارە كو پتر ل بارودوخى كاريگەر دېيت (Van Valin,Jr.R.D. B. 2001:8)، ھەرمۇسا دەھىنە پىناسەكرن كو ئەو پشكدارە كو بەرپرسايمىتىيا بارودوخى بۇ ئەوي دز فرىت (Van Valin,Jr.R.D. B. 2001:8). ب شىومەكى گشتى (رولكىرى) ئەو ئارگىيەمىتىه كو پتر و مکو كارايه و (كارتىكى) ئەو ئارگىيەمىتىه كو پتر و مکو كارتىكىرييە كارايه و (كارتىكى) ئەو ئارگىيەمىتىه كو پتر و مکو كارتىكىرييە (Van Valin,Jr.R.D. 2005:60).

(160) زاروک هات.
(161) زاروک ها.

(161) راروٹ مر.

د رستمیا (160)دا (زاروک) دبیته (رولگیر)، چونکی ئەو بخوب کاری رابویه، بەلنى د رستمیا (161)دا دبیته (كارتىكىرى) چونكى ئەو بخوب کاری رانابىت.

4- بنهماين دهستريسانگر

(فان فاین) هندک بنه‌مایان زبو دمسیسیانکرنا سارولان
دیار دیگهت، ژ نهوان:

1. ژماره‌ها نهوان: هژمارا شاروئلین کار دسترنکچه‌ری
لوچیکیدا (logical structure) و هر دگریت یان هندی هژمارا
نار گیومینتا یان کیمتره، ب نهفی رهنگی:

الادوار الدلالية لمواضيع الفعل في اللغة الكوردية حسب نموذج (فان فالين 2005م) (اللهجة المحلية البهدينية)

الخلاصة :

تعتبر الادوار الدلالية من المواضيع اللغوية المهمة، يهدف هذا البحث الى تسلیط الضوء على الادوار الدلالية التي بينها (فان فالين) سنة (2005م) حيث ان نموذجه هذا يتميز عن النماذج الاخرى للأدوار الدلالية سواء من حيث عدد الأدوار الدلالية ام من حيث تسمية كل دور دلالي، قامت هذه الدراسة بتطبيق هذا النموذج على اللهجة المحلية البهدينية الكوردية، كما بينت هذه الدراسة مواضيع الفعل حسب نموذج (فان فالين)، لأن الأدوار الدلالية تسند إلى المواضيع. اهم الاسئلة التي تطرحها هذه الدراسة: كم عدد الأدوار الدلالية حسب نموذج (فان فالين) سنة (2005م)? بأي حالة تكون الكلمة موضوع؟ و بأي حالة تكون متممة؟ تم التطرق في النهاية الى أهم النتائج التي توصلت اليها هذه الدراسة، كانت اهمها انه حسب نموذج (فان فالين) سنة (2005م) يتم تقسيم الأدوار الدلالية الى ثلاثة مستويات، يتضمن كل مستوى جانباً للأدوار الدلالية، كما تمكن من عرض 40 علاقة موضوعية، كما تمكنت الدراسة من التمييز بين المواضيع والمتتمات.

الكلمات المفتاحية: الادوار الدلالية، المواضيع، المتتمات، العلاقات الموضوعية، فان فالين.

Semantic roles arguments verb in the kurdish language accordind to the model of van valin (2005 ad) (The local bahdin dialect)

Abstract:

The semantics roles are considered one of the important linguistic topics. This research aims at shedding light on the semantic roles that Van Valin (2005 AD) has included, since his model is distinguished from other models of semantic roles, whether in terms of the number of semantic roles or in terms of naming each semantic role. This study has applied this model to the local dialect of Bahdin Kurdish, as it has showed verb arguments according to Van Valin model, because this semantic role is assigned to the argument. The most important questions that have been raised by this study: How many semantic roles are there according to (Van) Valins model (2005 AD) In what case is the word an argument and in what case is it complementary? At the end, the relevant findings have been discussed in terms of Van Valins (2005 AD) models. Moreover, the semantic roles have been divided into three levels, each level contains as aspect of the semantic roles, and it has been able to display 40 thematic relationships. The current study has succeeded to distinguish between arguments and compliments.

Keywords: Semantic Roles, Arguments, Compliments, Thematic Relations, Van Valin.